

1600 open oorlogsbronnen

in het

WO2 Open Data Depot

Evaluatie project & bereik open oorlogsbronnen

september 2018

Partners

In het project is nauw samengewerkt met Wikimedia Nederland, Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45, Nationaal Comité 4 en 5 mei, Kennisland en Stichting Liberation Route Europe.

In het WO2 Open Data Depot zijn bronnen opgenomen uit de collecties van Museon, Museum Rotterdam, Rijksmuseum, Bevrijdingsmuseum Zeeland, Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, NIOD Instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies, Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Verzetsmuseum Amsterdam, Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945, Regionaal Archief Nijmegen, Library and Archives Canada, Bundesarchiv, United States Holocaust Memorial Museum en Nationaal Archief.

Het project WO2 open data depot is mogelijk dankzij

Prins Bernhard Cultuurfonds

Inleiding

Wie anno 2018 zoekt naar bronnenmateriaal, begint (en eindigt) vaak bij het internet. Dankzij digitalisering van collecties en thematische zoekmachines als de collectie-portal Oorlogsbronnen.nl worden steeds meer bronnen daadwerkelijk vindbaar. Maar hoe bruikbaar zijn de gevonden foto's, films, dagboeken, kranten, brochures, voorwerpen, etcetera? Er is behoefte aan verduidelijking van de voorwaarden van hergebruik van het digitale materiaal. Daar maakt het project WO2 Open Data Depot een stap in.

Het project is onderdeel van de programmalijn 'content' van het Netwerk Oorlogsbronnen, waarbinnen de grondstoffenlaag van Oorlogsbronnen op verschillende manieren wordt aangevuld en kwalitatief versterkt. Door uitvoering van het project WO2 Open Data Depot is het Netwerk Oorlogsbronnen nu in staat om voor nader te bepalen onderwerpen geschikt bronnenmateriaal op te sporen, de rechten adequaat te *clearen* en bronnen met basale contextinformatie aan te leveren in een open digitale infrastructuur als Wikimedia Commons.

In dit rapport gaan we in op de vooraf gestelde doelen, zoals beschreven in het [projectplan](#):

- kwalitatief versterken van het digitale bronnen aanbod in het publieke domein
- zichtbaarheid van bronnenmateriaal vergroten
- vrijgegeven van collecties als open data onder erfgoedinstellingen promoten
- kennis rondom het "clearen" van de rechten van digitaal bronnenmateriaal vergroten
- bronnen en publiek dichter bij elkaar te brengen

Project in uitvoering

Het project is in augustus 2017 van start gegaan onder leiding van [Janneke Jorna](#). Om vooral bronnen te verzamelen waar echt behoefte aan is, leverden de projectpartners thema's aan: bevrijding, verzet, vervolging, collaboratie, dagelijks leven en oorlogvoering. Beginnend met de bronnen die reeds in het publiek domein verkeren. Maar er zijn ook Creative Commons-overeenkomsten gesloten met instellingen die over het auteursrecht van bijvoorbeeld gefotografeerde objecten beschikken.

Tevens vergaarden we kennis over waar binnen het domein WO2 de mogelijkheden liggen voor open te stellen bronnen. Denk bijvoorbeeld aan geconfisqueerd oorlogsmateriaal, of fotografen die vlak na de oorlog overleden. Deze kennis kunnen en zullen we in de toekomst vaker blijven inzetten, en verspreiden onder erfgoedprofessionals.

Waar mogelijk zochten we nauwe samenwerking op met collectiebeheerders. Vooral met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid is intensief samengewerkt in het auteursrechtenvrij verklaren van 171 NSB-propagandafilms. Het enthousiasme in het vrij beschikbaarstellen van het materiaal resulteerde in aanhoudende aandacht voor de films.

Na verzameling van zo'n 1600 bronnen – waaronder een aantal grotere collecties – zetten we Open Data-platforms op. Wikimedia Commons fungeert als centrale plek voor het WO2 Open Data Depot, vanwege het grote bereik van het platform en de mogelijkheden tot het delen en koppelen van media (via Wikipedia). Hierbij is nauw samengewerkt met Wikimedia Nederland.

Conclusies

Het kwalitatief versterken van het digitale bronnen aanbod in het publieke domein is ruim gelukt. De doelstelling van minimaal 150 kwalitatief hoogwaardige bronnen is ruim overschreden: het WO2 Open Data Depot bevat zo'n 1600 bronnen.

Door het gebruik van Wikimedia Commons is de zichtbaarheid van bronnenmateriaal sterk vergroot. Bovendien zijn de bronnen hiermee op een toekomstbestendige manier beschikbaar gesteld. Toch weten we weinig over het hergebruik van de bronnen buiten het web om en vallen de gebruikscijfers van Wikipedia enigszins tegen. Dit laatste valt te verklaren door het feit dat de bronnen pas zo'n vier maanden online staan. Het kost meestal tijd voordat de Wikipedia community bronnen oppakt. Of en wanneer dit gebeurt is vaak onvoorspelbaar.

Het promoten van het vrijgeven van collecties als open data onder erfgoedinstellingen bleek een uitdaging. Er is vaak meer kennis rondom het "clearen" van de rechten van digitaal bronnenmateriaal vereist voordat de erfgoedinstellingen daadwerkelijk over kunnen gaan tot vrijgave. Daarom gaat Netwerk Oorlogsbronnen verder met de opgedane kennis en zal deze zoveel mogelijk verspreiden via o.a. cursussen.

GA NAAR HET WO2 OPEN DATA DEPOT

[WIKIMEDIA COMMONS](#)

[FLICKR](#)

Het kwalitatief versterken van het aanbod bruikbare digitale bronnen in publiek domein

De toevoeging van bijna 1600 hoogwaardige digitale oorlogsbronnen heeft het aanvankelijke doel van 150 bronnen, uitgaande van vijf bronnen per onderwerp met een totaal van 30 onderwerpen welke zijn onderverdeeld in zes grote thema's (collaboratie, verzet, vervolging, oorlogvoering, dagelijks leven en bevrijding), sterk overstegen. Dit grote aantal is bereikt door de vrijgave van drie grote collecties als publiek domein: oftewel, het auteursrecht op deze foto's en films was verlopen. De [NSB foto's](#) uit de NIOD collectie omvatten bijna 600 vrijgegeven afbeeldingen, terwijl met de [Filmdienst der NSB](#) collectie van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid ruim 160 films zijn vrijgegeven.

De foto's en films bieden de voor de hand liggende NSB propaganda. Dit omvat allerlei nationaalsocialistische organisaties, zoals de Landwacht, de Nederlandse SS, Frontzorg en de Jeugdstorm. Maar naast propaganda geven de collecties ook een beeld van de toenemende schaarste. Voorbeelden zijn de weergave van schaarste via filmbeelden van [groenteteelt in stadsparken en stadsplantsoenen](#) en foto's van [geïmproviseerde kinderschoenen](#). Bovendien geven de foto's van de [Jeugdstorm hulp na het bombardement op Nijmegen](#) een beeld van de verwoestingen van de stad na het geallieerde bombardement op 22 februari 1944.

Menno Huizinga

Daarbovenop komt nog de bijzondere [Menno Huizinga collectie](#) van het NIOD. Juist in het Jaar van Verzet verviel het auteursrecht van de foto's van fotograaf Huizinga, welke was gelieerd aan de Ondergedoken Camera. Hij overleed in 1947 waardoor het auteursrecht sinds 1 januari 2018 verlopen is. Deze collectie omvat bijna 800 foto's, welke Huizinga stiekem maakte tijdens de Tweede Wereldoorlog. In zijn woonplaats Den Haag fotografeerde hij onder meer de gedeeltelijke afbraak van de stad voor de bouw van de Atlantikwall, wat gepaard ging met [grote evacuatie operaties](#) welke het normale leven sterk ontwrichte. Daarnaast fotografeerde hij een aantal cruciale gebeurtenissen zoals [Dolle Dinsdag](#), de [Hongerwinter](#) en de [bevrijding](#).

Een kleinere collectie foto's gemaakt door [kampfotograaf Dhr. J.H. Adam](#) is aangeleverd door het Museon onder de CC BY-SA licentie. Nadat het Museon via de erfgenamen het auteursrecht had verworven werd besloten om afbeeldingen vrij te geven onder een Creative Commons licentie. De foto's geven een beeld van het leven in Stalag IV, een van de grootste Duitse krijgsgevangenkampen in Duitsland ten tijde van de Tweede Wereldoorlog. In dit kamp waren ook veel Nederlandse krijgsgevangenen opgesloten.

Breed beeld van de Tweede Wereldoorlog

Deze bijna 1600 digitale oorlogsbronnen zijn allen geselecteerd om een zo breed mogelijk beeld van de Tweede Wereldoorlog te bieden. De grote collecties vertegenwoordigen de thema's dagelijks leven, collaboratie en verzet ruim voldoende. Daarnaast bieden de foto's van Stalag IV en verschillende foto's uit de tentoonstelling De Tweede Wereldoorlog in 100 voorwerpen een beeld van het thema vervolging.

Zoals het [speelgoedbeertje](#) uit een interneringskamp in voormalig Nederlands-Indië

en het [treinbord](#) met de tekst:

'WESTERBORK-AUSCHWITZ AUSCHWITZ-WESTERBORK
KEINE WAGEN ABHANGEN
ZUG MUSS GESCHLOSSEN NACH WESTERBORK ZURÜCK'

De thema's bevrijding en oorlogvoering zijn vertegenwoordigd via het Bundesarchiv en de Library and Archives Canada. Het Bundesarchiv heeft in het verleden al een enorme hoeveelheid foto's geupload naar Wikimedia Commons en daarmee een waardevolle bijdrage geleverd aan de vergroting van het digitale bronnenmateriaal voor deze thema's. Een selectie van deze foto's is via het platform Flickr ook opgenomen in het WO2 Open Data Depot. Daarnaast is uit de collecties van de Library and Archives Canada een selectie gemaakt van foto's rondom deze thema's, welke tevens te vinden is op Flickr. Hierdoor biedt het WO2 Open Data Depot een veelzijdige en kwalitatief hoogwaardige selectie van digitale oorlogsbronnen, welke beschikbaar is gesteld via verschillende kanalen.

De zichtbaarheid van bronnenmateriaal vergroten

Het doel van het WO2 Open Data project is het beschikbaar stellen van meer kwalitatief hoogwaardige digitale oorlogsbronnen voor het grote publiek. Naast Flickr gebeurt vooral via het Wikimedia Commons, de centrale database voor afbeeldingen, geluid en video binnen Wikipedia met ruim 48 miljoen bestanden, allen met een open licentie of verlopen auteursrecht. Het enorme bereik van dit platform staat tegenover de mogelijk problemen veroorzaakt door het open karakter van het platform.

Zo zijn een honderdtal in het kader van dit project geüploade foto's verwijderd door een Wikimedia Commons gebruiker. Hierdoor zijn bijvoorbeeld de geselecteerde foto's van de Library and Archives of Canada wel te vinden op Flickr maar niet op Wikimedia Commons. Dit geldt ook voor de geselecteerde foto's van het Regionaal Archief Nijmegen, Museum Rotterdam en verschillende andere erfgoedinstellingen. Door een kleine fout in de upload, wat ervoor zorgde dat de template voor de licentie niet goed doorkwam en waardoor de foto's een rechten status misten, werd in een keer de hele upload verwijderd. De fout had vrij simpel gecorrigeerd kunnen worden, aangezien de rechten status na uitgebreid onderzoek bekend was, maar de foto's waren zonder waarschuwing reeds verwijderd door een ijverige Wikimedia gebruiker.

Wikipedianen in actie

Opnieuw uploaden was geen optie, aangezien deze vervolgens ook direct verwijderd zouden worden. Daarom raadde onze contactpersoon bij Wikimedia Nederland dit af. Op zijn aanbeveling en met zijn hulp werd de procedure voor terugplaatsing gestart. Maar deze procedure voor terugplaatsing van de verwijderde foto's is lang en ingewikkeld, waarbij de afhandeling van het verzoek tot terugplaatsing behandeld wordt door dezelfde Wikimedia-gebruiker welke de upload verwijderd heeft. Hierbij speelt de factor geluk, of juist pech, een rol. Zonder de aanvankelijke fout was de upload waarschijnlijk nooit opgemerkt en intact gelaten, waardoor de fout makkelijk gecorrigeerd had kunnen worden. Deze kans miste vanwege de ontzettend snelle actie van een Wikimedia gebruiker, welke alles verwijderde.

Na het verwijderen legde de desbetreffende gebruiker iedere handeling onder een vergrootglas en werd zeer vergaande verantwoording van de rechten status geëist. Ruim drie maanden na de verwijdering is gebleken dat terugplaatsing onmogelijk zal zijn. Dit voorval toont de grote macht van de individuele gebruikers en daarmee ook de beperkingen van Wikimedia Commons. Het wantrouwen van deze gebruikers richting erfgoedinstellingen hangt samen met de onwetendheid bij een deel van de instellingen. Door het gebrek aan expertise wordt er regelmatig een incorrecte rechten status toegekend aan werken, terwijl Wikimedia Commons een streng beleid hanteert.

Een voorbeeld van het gebruik van een incorrecte rechten status door erfgoedinstellingen vormt het Britse Imperial War Museum. Het IWM hanteert hun eigen *Non-Commercial Licence* voor het *Crown Copyright*. Voor commercieel gebruik moet betaald worden. Hierdoor zijn veel foto's van de bevrijding van Nederland, gemaakt door fotografen in dienst van het Britse leger, in principe niet te gebruiken op Wikimedia Commons aangezien daar slechts licenties worden geaccepteerd welke commercieel gebruik toestaan. Toch is hier een omweg mogelijk. Aangezien het auteursrecht op Crown Copyright inmiddels verlopen is, zijn

de foto's gewoon te vinden op Wikimedia Commons. Daarmee is het achterhaalde verdienmodel van het IWM uiteindelijk niet houdbaar.

Onderzoek vergt inspanning en expertise

Vanuit erfgoedinstelling is veel onderzoek nodig om werken te kunnen bestempelen als open data. Schenkingen zijn niet goed gedocumenteerd en/of er heeft geen rechtenoverdracht plaatsgevonden. Dit betekent dat deze zaken achteraf alsnog geregeld moeten worden, wat vaak simpelweg onmogelijk is omdat de maker niet meer te achterhalen is. Ook wanneer op het eerste oog de zaken goed geregeld lijken te zijn kan dit tegenvallen.

Het gebrek aan expertise om de rechtenoverdracht officieel te regelen en daarmee rechtsgeldig te maken is hiervan de oorzaak. Zo wordt door erfgoedinstelling regelmatig een mailwisseling opgevoerd waarin de rechthebbende toestemming geeft voor gebruik en de erfgoedinstelling het hierbij laat zitten. Toch is het cruciaal om de overeenkomst op schrift te stellen zodat het daadwerkelijk rechtsgeldig is. Gebruik daarvoor bijvoorbeeld standaard licentieteksten van Creative Commons ([CC-BY](#) of [CC BY-SA](#)). De [licentiebevestigingen](#) zijn ook online te vinden via Creative Commons. Het ontbreken van deze informatie betekent niet automatisch dat de betreffende afbeeldingen niet naar Wikimedia Commons geupload kunnen worden. De factor geluk speelt hierbij een grote rol. Het ontbreken van deze bewijslast kan onopgemerkt blijven waardoor de werken, ondanks hun twijfelachtige rechten status, gewoon te vinden zijn via dit medium.

De bronnen en het publiek dicht bij elkaar brengen Wikimedia Commons

Ondanks deze tegenslagen is de eigen categorie van het WO2 Open Data Depot project ([Category:Media from Netwerk Oorlogsbronnen](#)) op Wikimedia Commons gevuld met 1593 bronnen. De voordelen van het platform zijn ontzettend groot: het enorme bereik van Wikimedia Commons en de laagdrempeligheid van het platform zorgen ervoor dat de bronnen en het publiek dicht bij elkaar komen.

Uit onderzoek van [TNS NIPO](#) bleek in 2015 dat internet voor het grote publiek de meest laagdrempelige manier is om meer informatie over de Tweede Wereldoorlog in Nederland op te zoeken. Hierbij is Wikipedia de meest geraadpleegde bron. Na het toevoegen van bijna 1600 digitale oorlogsbronnen aan Wikimedia Commons zullen deze door de Wikipedia community vanzelf toegevoegd worden aan Wikipedia artikelen en zo steeds meer mensen bereiken. De foto's en films laten hiermee het WO2 verleden dichtbij voelen.

Maar wat voor impact heeft deze upload daadwerkelijk gehad? In hoeverre leidt het vrijgeven van de bronnen als open data tot een verbeterde vindbaarheid en meer gebruik? Na de selectie en publicatie van bronnen, vormt de meting van het bereik de volgende stap. Hiervoor zijn verschillende tools beschikbaar, waarvan Baglama2, GLAMorous en GLAMorgan hier gebruikt worden.

Metten is weten: Wikimedia Commons

Het bereik van de categorie waarin alle bronnen verzameld zijn, Media from Netwerk Oorlogsbronnen, kan gemeten worden met Baglama2. Hierin staan de bronnen uit alle verschillende categorieën verzameld. In deze overkoepelende categorie staan naast de grote collecties ook een aantal losse bronnen van o.a. het Bevrijdingsmuseum Zeeland, Museon en Museum Rotterdam.

Daarnaast wordt het bereik van de specifieke categorieën, Photographs by Menno Huizinga, Images from Fotodienst der NSB en Films by Filmdienst der NSB, gemeten via de tools GLAMorous en GLAMorgan. Een overzicht:

[Media from Netwerk Oorlogsbronnen](#)

Mei 2018

38 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld (sinds de upload)¹

45.474 x zijn deze lemma's bekeken in mei 2018²

Juni 2018

38 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld (sinds de upload)

31.703 x zijn deze lemma's bekeken in juni 2018

Juli 2018

40 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld (sinds de upload)

12.441 x zijn deze lemma's bekeken in juli 2018

¹ Deze cijfers worden gemeten met GLAMorous.

² Deze cijfers worden gemeten met GLAMorgan.

Augustus 2018

41 x aan lemma's gekoppeld

23.964 x zijn deze lemma's bekeken in augustus 2018

Ter vergelijking, de bezoekcijfers van de BeeldbankWO2 en Netwerk Oorlogsbronnen in dezelfde periode (24 april – 15 augustus 2018) blijven hierbij achter of zijn gelijk:

BeeldbankWO2.nl: 12.303 bezoekers

Oorlogsbronnen.nl: 29.039 bezoekers

Binnen de hoofd-categorie 'Media from Netwerk Oorlogsbronnen' zijn de volgende subcategorieën aangemaakt, waarvan ook individueel wordt gemeten hoe deze bronnen gebruikt worden:

[Photographs by Menno Huizinga](#) (Online sinds: 24-4-2018)

Mei 2018

11 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld

12.679 x zijn deze lemma's bekeken in mei 2018

Juni 2018

11 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld

9.435 x zijn deze lemma's bekeken in juni 2018

Juli 2018

10 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld

6.680 x zijn deze lemma's bekeken in juli 2018

Augustus 2018

11 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld

5.670x zijn deze lemma's bekeken in augustus 2018

[Images from Fotodienst der NSB](#) (Online sinds: 25-5-2018)

Mei 2018

19 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld

15.114 x zijn deze lemma's bekeken in mei 2018

Juni 2018

19 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld

9.992 x zijn deze lemma's bekeken in juni 2018

Juli 2018

22 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld

9.127 x zijn deze lemma's bekeken in juli 2018

Augustus 2018

22 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld

9.396 x zijn deze lemma's bekeken in augustus 2018

[Films by Filmdienst der NSB](#) (Online sinds: 28-5-2018)

Mei 2018

4 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld
17.670 x zijn deze lemma's bekeken in mei 2018

Juni 2018

4 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld
12.212 x zijn deze lemma's bekeken in juni 2018

Juli 2018

5 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld
9.434 x zijn deze lemma's bekeken in juli 2018

Augustus 2018

5 x aan Wikipedia-lemma's gekoppeld
9.701 x zijn deze lemma's bekeken in augustus 2018

Hieronder ziet u een aantal interessante voorbeelden van het gebruik van de digitale oorlogsbronnen bij Wikipedia-lemma's:

[Deze foto van de bijvoeding voor kinderen](#) in de Hongerwinter van Menno Huizinga is toegevoegd aan de Engelstalige lemma [Dutch famine of 1944](#) en de Hebreeuwse lemma over [het Flynn-effect](#). Deze lemma's hebben in juli 2018 samen 3.896 views bereikt.

[Deze foto van NSB-straatpropaganda](#) van de Fotodienst der NSB is toegevoegd aan de lemma over [de geschiedenis van de reclame in Nederland](#). Dit lemma heeft in juli 2018 240 views bereikt.

[Deze foto van de verjaardag van Mussert](#) door de Fotodienst der NSB is toegevoegd aan de lemma [Maliebaan](#). Dit lemma heeft in juli 2018 486 views bereikt.

[Deze foto van de begrafenis van de vrouw van NSB'er Reydon](#) bij lemma over de [verzetsgroep CS-6](#), welke verantwoordelijk was voor de liquidatie van Reydon en zijn vrouw. Dit lemma heeft in juli 2018 196 views bereikt.

Een laatste voorbeeld betreft [een van de NSB-propagandafilms](#), die is toegevoegd aan de lemma's [Hitlerjugend](#) en [Nationale Jeugdstorm](#). Deze lemma's hebben in juli 2018 1,429 views bereikt.

De bronnen en het publiek dichterbij elkaar brengen Flickr & OpenBeelden

Naast Wikimedia Commons zijn ook andere kanalen gebruikt voor de verspreiding van de digitale oorlogsbronnen geselecteerd binnen het WO2 Open Data Depot project. Na de problemen rondom de verwijdering van bronnen op Wikimedia Commons bleek Flickr een waardevol medium. Vanuit het account van Netwerk Oorlogsbronnen konden de verwijderde bronnen alsnog gepubliceerd worden via Flickr.

Terwijl Wikimedia Commons dubbele uploads verbiedt is dit op Flickr wel mogelijk. Hierdoor was het ook mogelijk om een selectie van waardevolle bronnen, welke reeds waren geupload door het Nationaal Archief en het Bundesarchiv, te publiceren binnen het WO2 Open Data Depot. Ondanks deze voordelen blijft Flickr toch een minder waardevol medium: de waarde van het koppelen van digitale oorlogsbronnen aan Wikipedia artikelen mist. Op Flickr kunnen foto's weliswaar bekeken worden en interactie aangegaan worden door middel van het plaatsen van reacties, maar daarmee houdt het op.

Meten is weten: Flickr

[Huizinga collectie](#)

Juli 2018: 25 views

Augustus: 37 views

[Fotodienst der NSB](#)

Juli 2018: 11 views

Augustus: 14 views

[WO2 Open Data Depot](#)

Juli 2018: 580 views

Augustus: 663 views

Het bereik van Flickr is relatief klein. Het aantal views van de verschillende albums is klein omdat in de promotie vooral ingezet is op het bekendere en waardevollere medium Wikimedia Commons. Het kan wel lonen om nog meer aandacht te besteden aan Flickr omdat hier digitale oorlogsbronnen te vinden zijn welke verwijderd zijn op Wikimedia Commons en niet teruggeplaatst kunnen worden.

Meten is weten: OpenBeelden

De 171 films van de Filmsdienst der NSB zijn niet alleen te bekijken en gebruiken via Wikimedia Commons, maar ook op het openmediaplatform Open Beelden van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid en Stichting Kennisland Nederland. Over de periode 1 mei t/m 18 juli 2018 hebben 442 sessies plaatsgevonden en is er gemiddeld acht minuten gekeken naar de films.

Film op OpenBeelden	Aantal sessies
De leider bezoekt N-H	20
Mussert spreekt akte 1	19
Spiegel der beweging nr. 4	19
Mussert bezoekt Berlijn	15
Spiegel der beweging	15
NSB openluchtvergadering Den Haag	14
Nederland voedt zichzelf	14
NSB actualiteiten	13
Eed door Nederlandse SS-mannen	11
Jeugdstormschouw	10
Spiegel der beweging compilatie 1	9
Totaal	159

Het bereik van Open Beelden is – net als Flickr – relatief klein. Wanneer de cijfers van openbeelden.nl vergeleken worden met het eerdere voorbeeld van de filmbeelden van Spiegel der Beweging, welke toegevoegd zijn aan de lemma's Hitlerjugend en Jeugdstorm, toont dit het grote bereik van Wikimedia Commons. Gecombineerd zijn deze lemma's in juli 2018 1,429 keer bekeken. Toch is het waardevol om meerdere kanalen te gebruiken vanwege het [LOCKSS](#) principe, *lots of copies keep stuff safe*.

De bronnen en het publiek dichterbij elkaar brengen Instagram

Het [Instagram-account van het Netwerk Oorlogsbronnen](#) is gestart in januari 2018 en heeft half juli ruim 300 volgers. Er zijn 17 posts gedaan met bronnen uit het WO2 Open Data Depot. Deze hebben samen 427 likes opgeleverd en 3.895 weergaven.³

Datum publicatie post	Aantal vind-ik-leuks	Aantal weergaven ⁴
9 maart	20	165
21 maart	22	175
30 maart	21	203
3 april	27	216
9 april	31	207
16 april	24	214
25 april	23	204
25 april	24	181
25 april	19	235
25 april	26	236
25 april	25	274
5 mei	25	214
5 mei	15	200
31 mei	33	248
19 juni	30	314
20 juni	32	290
22 juni	30	319
Totaal	427	3.895

³ Gemeten: 16-7-2018

⁴ Aantal keer dat je bericht is bekeken.

Aandacht voor (collecties in het) WO2 Open Data Depot

- [WO2 Open Data Depot](#). Publiek domeindag. 14 december 2017
- [De jas van verzetsman Eliazar Blei Weissmann](#). Historiek.net. 17 maart 2018
- [Unieke foto's uit het verzet in WOII vrijgegeven](#). RTLNieuws. 25 april 2018
- [Bijna 800 foto's verzetsfotograaf online](#). Historiek.net. 25 april 2018
- [Een 'ijsje' bij Florencia in 1944; unieke collectie vrijgegeven](#). Dagblad 070. 28 april 2018
- [NSB-propaganda online](#). Panorama. 22 mei 2018
- [Beeld en Geluid stelt propagandafilms NSB online beschikbaar](#). Spreekbuis.nl. 22 mei 2018
- [NSB-propaganda online dankzij Beeld en Geluid](#). Gooi en Eemlander. 22 mei 2018
- [Beeld en Geluid zet Gelderse NSB-propagandafilms online](#). Omroep Gelderland. 22 mei 2018
- [NSB-films online voor 'breder beeld op fout erfgoed'](#). NOS. 22 mei 2018
- [NSB-films online: Nationale Jeugdstorm in 1941](#). NOS. 22 mei 2018
- [Beeld en Geluid zet NSB-propagandafilms online](#). Nu.nl. 22 mei 2018
- [Beeld en Geluid zet NSB-propagandafilms online](#). Parool.nl. 22 mei 2018
- [NSB-propaganda online](#). HP De Tijd. 22 mei 2018
- [NSB-propaganda na 70 jaar openbaar: 'Vertel ook de zwarte bladzijde'](#). EenVandaag.nl. 23 mei 2018.
- [Ad van Liempt over de NSB-films](#). Radio EenVandaag 02.00 - 03.40 min. 23 mei 2018.
- [NSB-propagandafilms \(ook over Friesland\) online toegankelijk](#). Leeuwarder Courant. 23 mei 2018
- [Enorme collectie films online over de NSB en haar leider Anton Mussert uit Werkendam](#). Omroep Brabant. 23 mei 2018
- [Propagandafilms van de Filmdienst der NSB open beschikbaar](#). Openbeelden.nl blog. 24 mei 2018

- [Jort Kelder over vrijgegeven filmmateriaal NSB](#). Pauw. 30 mei 2018
- [Bij Pauw sterft de expert iedere avond](#). Overdemuur.nl. 31 mei 2018
- [Nu in Beeld en Geluid: NSB films](#). Max Nieuwsweekend. 2 juni 2018
- [De Archiefdienst: NSB-propagandafilms in het publieke domein](#). Beeld en Geluid. 15 juni 2018
- [YouTube 'blokkeert' NSB-filmfragment](#). KIA blog. 27 juni 2018

Presentaties over het project WO2 Open Data Depot

- [Symposium Open Up! Wikimedia Nederland en Erfgoed Gelderland](#); 19 januari 2018; Open data in de praktijk: met als voorbeeld Netwerk Oorlogsbronnen.
- Noordelijke Netwerkdag Netwerk oorlogsbronnen, NIOD, SMH; 28 mei 2018; WO2 Open Data.
- [De Leider spreekt: NSB-propagandamateriaal als bron](#); 31 mei 2018; Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid.
- [Nacht van de Dictatuur](#); 14 september 2018; De Leider spreekt: NSB-propaganda als bron.
- NSB-propagandafilms in het publieke domein door Beeld en Geluid. [FIAT/IFTA](#) World Conference 2018; 9 – 12 oktober 2018, Venetië, Italië.
- Association of Moving Images Archivists (AMIA) conferentie in Portland. Samen met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid spreekt NOB's Lizzy Jongma over ['Propaganda in the Public Domain'](#)

Gebruik van de bronnen door projectpartners

- Wikimedia Nederland heeft ruimschoots aandacht besteed aan de uploads binnen het WO2 Open Data Depot. Bijvoorbeeld in meerdere nieuwsbrieven ([1](#) & [2](#)).
- SLRE is voornemens materiaal te gebruiken in hun eigen media: nieuwsbrieven, websites, apps, social media etc. Daarnaast zal ook in de internationale campagne Europe Remembers (lancering najaar 2018) gebruik worden gemaakt van het materiaal.
- Het Comité 4 & 5 mei heeft een link geplaatst naar het WO2 Open Data Depot op de website Tweedewereldoorlog.nl: www.tweedewereldoorlog.nl/bronnen/audiovisueel-materiaal/

Kennisoverdracht binnen de erfgoedsector

Het vrijgeven van collectiedata als 'open data' onder erfgoedinstellingen promoten en de kennis rondom het clearen van de rechten van digitaal bronnenmateriaal vergroten zijn doelen in het project. Daarom wordt in december 2018 voor de deelnemers van Netwerk Oorlogsbronnen een Open Data Workshop gehouden in samenwerking met Maarten Zeinstra. Hij gaf tijdens het WO2 Open Data Depot-project, namens Kennisland, juridisch advies. Hierbij wordt de kennis omtrent open data bijgespijkerd en is er vooral veel ruimte voor eigen inbreng door middel van aangeleverde vragen en casussen.

Ook wordt voor het novembernummer 2018 van Informatie Professional een artikel geschreven over het project WO2 Open Data Depot. Tot slot wordt dit eindrapport met de sector gedeeld via de communicatiekanalen van het Netwerk Oorlogsbronnen. Via de [projectenpagina op Oorlogsbronnen.nl](#) zijn altijd de ontwikkelingen binnen het lopende project terug te lezen.

Daarnaast spreekt Lizzy Jongma tijdens de jaarlijkse Association of Moving Images Archivists (AMIA) conferentie in Portland. Samen met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid spreekt ze over '[Propaganda in the Public Domain](#)', naar aanleiding van het vrijgeven van de Filmdienst der NSB collectie in het kader van het WO2 Open Data Depot-project.